

**UCHWAŁA NR XX/72/2016
RADY GMINY WYMIARKI**

z dnia 4 marca 2016 r.

w sprawie uchwalenia "Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020".

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 1515 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015r., poz. 163 z późn. zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz.1390 z późn. zm.) Rada Gminy Wymiarki postanawia, co następuje:

§ 1. Uchwalić Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2016-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wymiarki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY**
Zbigniew Żabiński

Załącznik do Uchwały Nr XX/ 72/2016
Rady Gminy Wymiarki
z dnia 4 marca 2016 r.

**Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016- 2020**

I. Podstawa prawna.

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.),
3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Warszawa 2006 r.,
4. Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Wymiarki w latach 2007-2017 (Uchwała Rady Gminy Wymiarki Nr VI/41/2007 z dnia 19 lipca 2007r.),
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 ze zm.),
6. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 355 ze zm.)

II. Wstęp.

Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny lub partnerowi, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. W szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Podstawowym aktem prawnym, regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie jest ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.).

Podstawową grupą społeczną pełniącą niezwykle istotne funkcje stanowi rodzina. To rodzina określa cele i wartości, do których dążą dzieci, a także wywiera istotny wpływ na zachowanie się jednostek zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz rodziny. Rodzina, jako wspólnota rodziców, dzieci i krewnych stanowi pierwsze i podstawowe miejsce doświadczenia współżycia z ludźmi. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu.

Dom powinien być bezpiecznym azylem, w którym jesteśmy kochani, chronieni, gdzie odzyskujemy siły po dniu pracy lub nauki. Jednak dla wielu ludzi dom nie jest spokojną przystanią, jest niebezpiecznym miejscem, gdzie regularnie doświadczają cierpienia fizycznych i emocjonalnych, gdzie są również wykorzystywani seksualnie. Przemoc najczęściej kojarzy się ludziom z biciem, popychaniem, kopaniem, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności, stosowaniem broni lub gwałtem. Przemocą jest także poniżanie człowieka, oczernianie go przed innymi, wyzywanie i rzucanie obelg, ranienie jego poczucia własnej wartości, ograniczenie jego swobody w sposób przekraczający normy moralne i obyczajowe. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które choć odwieczne dopiero od kilkunastu lat istnieje w świadomości społecznej w naszym kraju i staje się przedmiotem świadomych, skoordynowanych działań zaradczych.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Sprawcy przemocy są bezwzględni - zniewalają swe ofiary, stosując wobec nich groźby i demonstracje swej siły. Natomiast ofiary w obliczu przemocy są zwykle bierne, rzadko sięgają po asertywne, a nawet agresywne formy zachowania. Ich wyróżniającą się cechą jest silne poczucie winy i przypisywanie sobie odpowiedzialności za akty agresji.

Doznawanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona bowiem w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w dorosłym życiu.

Z uwagi na powyższe fakty konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno sprawcom, jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.

Typy przemocy z jakimi spotykamy się w środowisku domowym: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna, przemoc ekonomiczna, zaniedbywanie.

Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem, niosącym ryzyko uszkodzenia ciała, niezależnie czy do tego dochodzi. Przejawami przemocy fizycznej są: popychanie, policzkowanie, szarpanie za włosy, uderzenie pięścią, kopanie, przypalanie papierosem, duszenie, rzucanie przedmiotami, drapanie, plucie, wykręcanie rąk, napaść z użyciem broni, krępowanie lub uwięzienie, świadome stworzenie niebezpiecznych sytuacji, stanowiących zagrożenie fizyczne. Lista form przemocy nie ogranicza się tylko do wymienionych powyżej. W praktyce spotyka się ich znacznie więcej.

Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby, zastraszenie, emocjonalne wykorzystanie, za które uważa się oskarżanie, upokarzanie, poniżanie, obwinianie i manipulowanie poczuciem winy, wyzwiska, wmawianie choroby psychicznej, odmawianie współżycia seksualnego, izolowanie poprzez kontrolowanie kontaktów z innymi, zabranianie korzystania z telefonu, samochodu, zakaz opuszczania domu itd.

Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły fizycznej, ale także na groźbach użycia siły lub emocjonalnym szantażu.

Przemoc ekonomiczna sprawia, że ofiara staje się zależna od partnera i szczególnie podatna na przemoc. Przykłady tej przemocy obejmują ograniczenie dostępu ofiary do pieniędzy czy do informacji o stanie finansowym rodziny, zmuszenie ofiary do proszenia o każdy grosz, wykradanie pieniędzy ofiary, niedopuszczanie ofiary do pracy zarobkowej.

Zaniedbywanie to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych ofiary.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie uwzględnia następujące elementy:

- 1) diagnozę zjawiska, szczególnie diagnozowanie przemocy w jej wczesnej postaci w miejscu zamieszkania sprawcy i ofiary;
- 2) doradztwo, w tym uświadomienie ofiarom ich praw i możliwości uzyskania pomocy,
- 3) tworzenie i realizowanie programów profilaktycznych.

III. Zasoby umożliwiające przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Gminie Wymiarki

Zasoby umożliwiające przeciwdziałanie przemocy w rodzinie to instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy Wymiarki lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców ww. zjawiska. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie Wymiarki to w szczególności Ośrodek Pomocy Społecznej w Wymiarkach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wymiarkach, Służba Zdrowia, Zespół Szkół w Witoszynie, Policja, Komisariat Policji w Iłowej, Sąd Rejonowy w Żaganiu, szczególnie kuratorzy.

Pomoc ofiarom, świadkom i sprawcom zjawiska przemocy, a także jego profilaktyka należy do obowiązków służb funkcjonujących na terenie gminy. Zadania te są określone przez akty prawne, które regulują działania tych służb.

Zgodnie z art. 6. ust.1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286 z późn. zm.).

1. Zadania własne gminy określa art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).

2. Komisariat Policji w Iłowej.

Policja działa w oparciu o ustawę z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 355 ze zm.) i jest zobowiązana do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. To właśnie policjanci najczęściej interweniują bezpośrednio w sytuacji przemocy.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję to:

- 1) interwencja,
- 2) sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- 3) zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- 4) wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- 5) zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- 6) podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- 7) udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Policja jest jedyną instytucją, która może interweniować przez całą dobę, dlatego też interwencja taka powinna wprowadzić w rodzinie istotne zmiany, przede wszystkim ujawnienie przemocy, przerwanie izolacji rodziny, wyrównanie dysproporcji sił pomiędzy sprawcą a ofiarą oraz umożliwienie ofiarom uzyskania ciągłego wsparcia przedstawicieli różnych służb. Ogromną rolę w walce z przemocą odgrywają dzielnicowi, którzy jako pierwsi mają kontakt z pokrzywdzonymi, przyjmują zawiadomienia o przestępstwie, przysługujących ofierze prawach, informują o placówkach niosących pomoc pokrzywdzonym.

3. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wymiarkach swoją działalność opiera o przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, ze zm.).

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom, rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2 ust 1 ustawy o pomocy społecznej) a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna udzielana jest m.in. w przypadku przemocy w rodzinie.

Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków m.in. przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby, przygotowuje wszechstronny plan pomocy, udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazuje miejsca, gdzie można uzyskać taką pomoc, udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy, a w uzasadnionych przypadkach udziela pomocy zgodnie z potrzebami osoby i możliwościami Ośrodka.

4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wymiarkach. Komisja realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 1286 ze zm.).

Komisja obejmuje pomocą przede wszystkim rodziny, w których występuje problem alkoholowy.

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy m.in.:

- 1) przyjmowanie zgłoszeń o przypadku nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek określonych w art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tj. rozkład życia rodzinnego, demoralizacja małoletnich, systematyczne zakłócanie spokoju i porządku publicznego,
- 2) wzywanie na rozmowę osób, co do których wpłynęło zgłoszenie o wystąpieniu w/w przesłanek i motywowanie ich do leczenia,
- 3) kierowanie osób na badanie przez biegłych (psychologa i psychiatrę) w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
- 4) kierowanie wniosków do sądu rejonowego w celu wszczęcia postępowania w sprawie orzeczenia przez sąd obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

W ramach działań Komisji prowadzone będą:

- a) punkt konsultacyjny;
 - b) grupa wsparcia prowadzona przez terapeutę.
5. Praktyka Lekarza Rodzinnego w Wymiarkach.

Zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta, ponieważ przemoc często towarzyszą wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zawsze występują uszkodzenia zdrowia psychicznego, dlatego też zjawisko przemocy kwalifikuje się do zakresu objętego świadczeniami zdrowotnymi.

W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- 1) rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- 2) umiejętność przeprowadzania rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- 3) poinformowanie ofiar o możliwości szukania pomocy,
- 4) wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach,
- 5) poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- 6) w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 7) w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejranych oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania.

6. Zespół Szkół w Witoszynie.

Do zadań Zespołu Szkół należy prowadzenie lekcji wychowawczych, zajęć edukacyjnych dotyczących profilaktyki przemocy dostosowane do wieku dzieci i możliwości odbioru przekazywanej informacji.

IV. Diagnoza.

Na terenie gminy Wymiarki od początku 2013 r. do połowy 2015 r. Zespół Interdyscyplinarny prowadził procedurę Niebieskiej Karty w 17 rodzinach. W niektórych rodzinach Niebieska Karta była zakładana kilkakrotnie. Policja wszczęła procedurę 19 razy wypełniając formularz A, natomiast pracownicy Ośrodka 2 razy. Większość procedur została zamknięta z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy rodzinie. Obecnie Procedura toczy się w czterech rodzinach.

Na terenie Gminy Wymiarki pracuje jeden dzielnicowy odpowiedzialny za kontrolowanie rodzin, w których występuje przemoc. Funkcjonariusze Policji przyjeżdżający na interwencję mają obowiązek zakładania „Niebieskich Kart” w rodzinach, w których dochodzi do przemocy.

W 2013 r. na terenie Gminy Wymiarki pracownicy policji po interwencji w rodzinach założyli „Niebieskie Karty” sześć razy, w 2014r.- dziewięć razy. W pierwszym półroczu 2015r. policja wszczęła procedurę Niebieskiej Karty u czterech rodzin.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Wymiarkach pracuje dwóch terenowych pracowników socjalnych. W 2013 r. w dwóch rodzinach założono Niebieską Kartę przez pracownika Ośrodka. W 2014 r. w 2015 r. pracownicy Ośrodka nie założyli żadnej Niebieskiej Karty.

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Żaganiu poinformował, że na terenie gminy Wymiarki w 2013 r. 5 rodzin było objętych nadzorem kuratora, w 2014 r. 6 rodzin, a w pierwszym półroczu 2015 r. 3 rodziny.

V. Założenia programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

1. Adresaci programu:

- 1) ofiary dotknięte przemocą,
- 2) rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy,

2. Realizatorzy :

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej w Wymiarkach,
- 2) Komisariat Policji w Howej,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wymiarkach,
- 4) Zespół Szkół w Witoszynie,
- 5) Sąd Rejonowy w Żaganii,
- 6) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wymiarkach.

3. Cele programu:

- 1) Cel główny. Zmniejszenie zjawiska oraz skutków przemocy w rodzinie poprzez stworzenie systemu wsparcia rodzin, w których występuje negatywne zjawisko przemocy domowej, opierający się na poprawie skuteczności działań instytucji pomocowych.
- 2) Cel szczegółowy: Zapewnienie ochrony i udzielenie wsparcia ofiarom przemocy poprzez rozszerzenie oferty pomocowej.

a) Działania :

- rozwój różnych form poradnictwa i informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego, terapeutycznego, socjalnego i zawodowego dla osób doświadczających przemocy.
- podejmowanie wczesnej interwencji i poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą.
- kierowanie ofiar przemocy do specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
- przyznawanie pomocy w formie zasiłków celowych, okresowych, dożywiania, odzieży oraz innych świadczeń zgodnie z potrzebami.
- pomoc w załatwieniu spraw urzędowych.
- przeprowadzenie badań lekarskich w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

- 3) Cel szczegółowy: Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej.

a) Działania :

- dostarczenie społeczeństwu informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie, poprzez udostępnienie broszur i ulotek informacyjnych dotyczących możliwości uzyskania pomocy.
- edukacja dzieci i młodzieży w zakresie konfliktów, zachowań w doświadczaniu przemocy i sposobów radzenia sobie ze stresem.
- stała edukacja środowiska lokalnego na temat sposobów radzenia sobie z agresją.

- 4) Cel szczegółowy: Zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

a) Działania:

- monitorowanie przemocy w rodzinie w gminie; włączanie w tę działalność społeczności lokalnej.
- kontynuowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.
- podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych przemocą w rodzinie.
- zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, Gminnej Komisji ds. Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ośrodków wsparcia, Policji, Prokuratury Rejonowej, Sądu Rejonowego, kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.

- upowszechnianie procedury „Niebieskiej Karty”.

VI. Postanowienia końcowe.

1. Źródło finansowania:

- 1) Z budżetu gminy, w tym ze środków przeznaczonych na realizację Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 2) W ramach środków własnych jednostek realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy,
- 3) Ze źródeł zewnętrznych - w tym ze środków pozyskiwanych z UE.

2. Przewidywane efekty realizacji programu:

- 1) Podejmowanie skutecznych działań na rzecz ofiar przemocy,
- 2) Usprawnienie współpracy lokalnych instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy,
- 3) Zmiana postaw społecznych wobec przemocy,
- 4) Zwiększenie świadomości sprawcy i ofiary o możliwościach uzyskania wsparcia
- 5) Pogłębianie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem,
- 6) Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób dotkniętych przemocą i świadków przemocy.
- 7) Łamanie stereotypów dotyczących przemocy w rodzinie.
- 8) Przerwanie kręgu milczenia związanego z przemocą.

3. Monitoring.

- 1) Wskaźnikiem skuteczności realizacji zadań w programie będzie opracowanie rocznego raportu występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz podejmowanych działań w tym zakresie. Raport ten będzie również narzędziem do ewaluacji Programu.
- 2) Realizacja programu będzie poddawana systematycznemu monitoringowi. Monitoring programu umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie bieżących działań korygujących. Monitoring Programu prowadzi będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Wymiarkach, w oparciu o dane instytucji i organizacji, które będą realizować zadania zgodne z wytyczonymi celami. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań i rozwijanie programu w przyszłości.
- 3) Sprawozdanie za rok poprzedni z realizacji Programu przekazywane będzie dla Rady Gminy Wymiarki do 31 marca roku następnego.